

ΜΑΡΚ ΜΕΝΤΟΦ: “ΠΑΙΔΙΑ ΕΝΟΣ ΚΑΤΩΤΕΡΟΥ ΘΕΟΥ”
ΘΕΑΤΡΟ ΑΛΑΜΠΡΑ

Το θέατρο εμπεριέχει ως πράξη και ως μορφή τέχνης τον προβληματισμό πάνω στην ανθρώπινη επικοινωνία. Όντας το ίδιο καθαρώς επικοινωνιακό, όπως όλες οι τέχνες, το θέατρο θέτει εκ της υποστάσεώς του το πρόβλημα των μέσων της επικοινωνίας, της σχέσης επικοινωνίας και επαφής, την ιδιάζουσα σχέση πομπού - δέκτη, την συνάρτηση όλων τούτων με το επικοινωνιακό έλλειμμα. Το θέατρο κατακυριεύεται από την ταυτόχρονη παρουσία, αναγκαία προϋπόθεση της άμεσης επικοινωνίας, ενώ συγχρόνως χρησιμοποιεί μια διαδικασία κάθε άλλο παρά άμεσης διαμεσολάβησης. Με αυτήν την έννοια, έχει ειδικό ενδιαφέρον η θεατρική διαπραγμάτευση της ουσίας του επικοινωνιακού προβλήματος, όπως αυτή υποστασιοποιείται στα “Παιδιά ενός κατώτερου θεού”.

Το έργο του Μαρκ Μέντοφ, έχοντας ως βάση την παραδοσιακή δραματική γραφή του μπουλμπάρ και χωρίς να καινοτομεί δραματουργικά, μεταφέρει με ικανή θεατρική αποτελεσματικότητα μίαν αλυσίδα δράσεων και αντιδράσεων που πολιορκούν τη διαδικασία της επικοινωνίας και συνιστούν τη σημασιοδότησή της, τις απαιτήσεις που εγείρει, τα αδιέξοδα που εμφανίζει, καθώς και τις δυνατότητες υπέρβασής τους. Η κοινωνική φύση του ανθρώπου και η ατομική ιδιαιτερότητα παράγουν μίαν εκρηκτική δυναμική ανάμεσα σε δυο αντικρουόμενες ροπές που είναι καταδικασμένες να συνυπάρχουν, όσο υπάρχουν άνθρωποι και όσο, ακόμη, υπάρχουν κοινωνίες.

Το ασύμπτωτο των ποικίλων - όσων και οι χρήστες - ιδιολέκτων, τόσο μεταξύ τους, όσο και με τον “κοινό” κώδικα βρίσκεται αναπόφευκτα στο κέντρο του ενδιαφέροντος των παντοειδών ανθρωπίνων σχέσεων. Στο βαθμό που κάθε ιδιόλεκτος αποτελεί απόκλιση από τη νόρμα, κάθε χρήστης του, δηλαδή κάθε άνθρωπος, είναι αναγκαστικά μια προσωπικότητα αποκλίνουσα από την ανύπαρκτη “κανονικότητα”.

Ο Μέντοφ μιλάει για όλα αυτά παίρνοντας ως μοντέλο μια μεγεθυμένη επικοινωνιακή σύγκρουση. Χρησιμοποιεί το θαυμάσιο κεντρικό του εύρημα που του επιτρέπει να αναγάγει το επικοινωνιακό πρόβλημα μεταξύ ενός ακούοντος και μιας κωφάλαλης στο πρόβλημα της επικοινωνίας εν γένει. Στη σχέση της Σάρας με τον Τζέημς αναδύονται στην ακραία τους μορφή όλα τα ζητήματα της συνάντησης και της “ομιλίας” εν γένει ανάμεσα σε δυο ανθρώπους που επιθυμούν να συνευρεθούν σε μια περιοχή που θα συνιστά έναν κοινό κόσμο, ενώ ο καθένας αναπόφευκτα κομίζει τον ίδιον κόσμο. Η αναγωγή είναι επιτρεπτή και γίνεται δυνατή, αφ’ης στιγμής ο συγγραφέας αναστρέφει το σχήμα μιας τυπικής ερωτικής ιστορίας. Σ’ έναν κόσμο “κανονικών” αυτός που διεκδικεί ερωτικά τον “μειονεκτούντα” είναι κατ’ αρχήν ο “κανονικός”. Ο Τζέημς ερωτεύεται τη Σάρα και αυτή ανταποκρίνεται, όχι το αντίθετο. Αυτό και μόνο επιτρέπει να εισπράξουμε τη σχέση τους, όχι απλώς ως ιδιάζουσα, ακραία περίπτωση, αλλά ως μοντέλο του επικοινωνιακού προβλήματος και των δυσχερειών της κάθε σχέσης. Εάν ο κόσμος του καθενός είναι η γλώσσα του, οι κόσμοι της Σάρας και του Τζέημς είναι σαφώς διαφορετικοί, παρά τον έρωτα, την ευαισθησία ή τις καλές προθέσεις του ενός και του άλλου. Παρ’ ότι στην περίπτωση των ηρώων του Μέντοφ η διαφορά των δύο κόσμων είναι εξαιρετικά εμφανής, άλλο τόσο υπαρκτή και καθοριστική είναι η διαφορά του κόσμου μεταξύ των οποιωνδήποτε δύο αθρώνων λειτουργούν με διαφορετικό κώδικα.

Το έργο του Μέντοφ ευτυχεί στο θέατρο “Αλάμπρα”. Ο Γιάννης Βούρος τόσο ως μεταφραστής, όσο και ως σκηνοθέτης αξιοποίησε σωστά τον καλό ηθοποιό εαυτό του, οργανώνοντας μια παράσταση που χωρίς καμιά εκζήτηση

- άλλωστε το έργο είναι σχεδόν απαγορευτικό για πειραματισμούς, για γλωσσικές ή σκηνοθετικές ακροβασίες - βασίστηκε στην υποκριτική και ανέδειξε σχέσεις και χαρακτήρες αξιοποιώντας το κείμενο μ' ένα χιούμορ άκρως προφυλακτικό από το ενεδρεύον μελόδραμα. Ο Βούρος παρέλαβε από τον Γιώργο Πάτσα ένα λιτό σκηνικό, χωρίς ιδιαίτερες εικαστικές σημάνσεις, όπου έστησε μια παράσταση η οποία, ενώ δεν απομακρυνόταν από τη ρεαλιστική ψίχα, περιορίστηκε στο αναγκαίον χρησιμοποιώντας σωστά την πρέπουσα αφαίρεση. Η θεατρικά επεξεργασμένη κινηματογραφική οπτική, οι θαυμάσιοι φωτισμοί της Ντεκώ και οι ευαίσθητες και ατμοσφαιρικές επιλογές του Ιάκωβου Δρόσου συμπλήρωσαν το πλαίσιο από όπου αναδύθηκαν καλές ερμηνείες συναρμολογημένες σε αρμονικό σύνολο.

Ο ίδιος ο Βούρος έδωσε τον σύνθετο Τζέημς με μίαν ευπρόσδεκτη ελαφράδα στους σκοτεινούς και μίαν αδιόρατη μελαγχολία στους ανάλαφρους τόνους, αξιοποιώντας τόσο τη σίγουρη εσωτερική τεχνική του, όσο και την κομψή θεατρικότητα που τόσο αποτελεσματικά χειρίζεται παίζοντας σε ευδιάκριτα, αλλά πλήρως συμβατά επίπεδα. Η αξιοσημείωτη σκηνική επικοινωνία με την παρτενέρ του, απαιτητή σ' ένα έργο στο οποίο, εκτός των άλλων, ο ένας ηθοποιός αναλαμβάνει μέρος της διαμεσολάβησης του άλλου προς το κοινό, απογειώσε το υποκριτικό ντουέτο.

Το έτερον ήμισυ του ζεύγους ανέλαβε η Πέγκυ Τρικαλιώτη δίνοντας μια σημαντική ερμηνεία. Η άφωνη Σάρα της είχε βάθος, αποχρώσεις, πληρέστατη κατάθεση όλης της συναισθηματικής γκάμας και κινησιολογική αισθητική αξία. Δεν είναι πολύ εύκολο να "χορέψει" κανείς μια "γλώσσα", αλλά τα χέρια της κ.Τρικαλιώτη τη χόρευαν.

Η καλή διανομή συμπληρώθηκε από την ουσιαστικότερη πολυεπίπεδη ερμηνεία της Τιτίκας Βλαχοπούλου, τον στέρεο τύπο που έχτισε ο έμπειρος Θόδωρος Έξαρχος, τις σωστά ισορροπημένες επιδόσεις της Ναταλίας Μίγδου και του Άρη Πρωτοπαππά στα δυο παιδιά που διαπεραιώνονται από τον κόσμο της σιωπής σ' αυτόν των ήχων και την - ίσως κάπως σχηματική στον σύντομο ρόλο της - Λουκία Στεργίου.

Συνολικά στο "Αλάμπρα" παίζεται και κερδίζεται το στοίχημα μιας ουσιαστικής παράστασης στην οποία διεκδικεί τα δικαιώματά του το παραδοσιακό, μεστό, καλό θέατρο που θέτει ως άξονά του τον ηθοποιό.